

Maastrichtsesteenweg, Hasselt (fase 2 en 3)

Programma van Maatregelen

Auteur:

P.L.M. Hazen

Autorisatie:

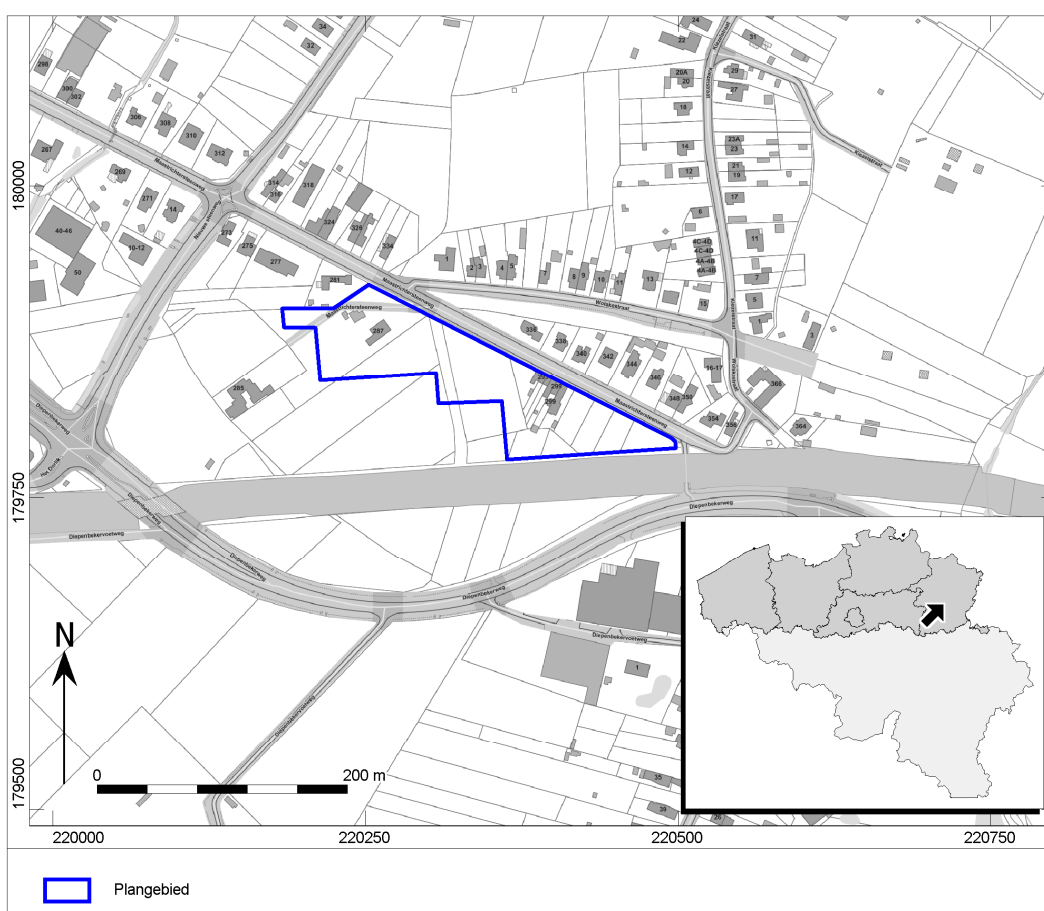
B.A.T.M. Weekers-Hendriks (OE/ERK/Archeoloog/2016/00095)

1 Inleiding

In opdracht heeft het Vlaams Erfgoed Centrum in augustus 2020 en mei 2021 een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd ter bepaling van de archeologische waarde van de locatie Maastrichtersteenweg in Hasselt (afb. 1 en 2). Deze nota beschrijft de tweede en derde fase van het proefsleuvenonderzoek. Dit onderzoek is uitgevoerd naar aanleiding van de voorgenomen nieuwbouwwoningen. De nota volgt op een reeds bekrachtigde archeologienota, uitgevoerd door het Vlaams Erfgoed Centrum in 2018¹ en sluit aan op het uitgestelde vooronderzoek, zoals uitgevoerd in 2019².

Vanwege bestaande bebouwing op het westelijk deel van het terrein en bomen in de oostelijke zone konden op deze locaties de proefsleuven niet gelijktijdig worden gegraven met die op andere delen van het terrein. Er was destijds ook nog geen zicht op wanneer het onderzoek wel kon plaatsvinden. Daarom is het proefsleuvenonderzoek gefaseerd uitgevoerd. Op andere delen zal de bestaande bebouwing behouden blijven. Daar is dan ook geen proefsleuvenonderzoek uitgevoerd.

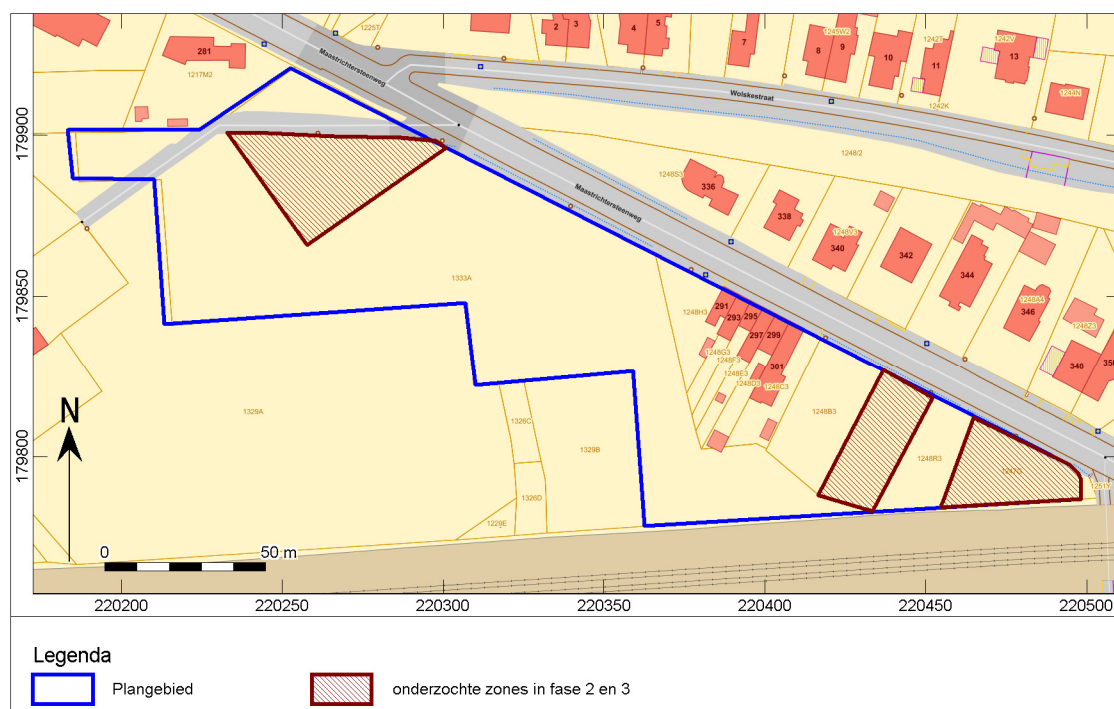
De resultaten van het bureauonderzoek en de te nemen maatregelen worden uitvoerig beschreven in hoofdstuk 1.2.

Afb. 1. Locatiekaart van het plangebied. (Bron: Agentschap Informatie Vlaanderen).

¹ <https://loket.onroerenderfgoed.be/archeologie/notas/archeologienotas/10024>

² Van Bosch *et al.* 2019.

Afb. 2. Locatie van het plangebied geprojecteerd op de GRB.

2 Aanleiding van het onderzoek

Binnen het plangebied worden nieuwbouw huizen gepland. De geplande huizen zullen niet onderkelderd zijn en de maximale funderingen zullen 1m –mv liggen. De nieuwbouwhuizen zullen ook voorzien worden van een bijgebouw met eenzelfde funderingsdiepte.

Binnen het plangebied zal verder nog bestrating aangelegd worden. Deze bestrating zal een verstoring van 50cm –mv veroorzaken. De bestrating zal verbonden worden aan de Maastrichtersteenweg. Eveneens zal een zone voor parkeerplaatsen, vuilnisbakken en fietsenstalling bestraat worden.

De woningen hebben elk hun eigen put en riolering. Deze putten hebben een verstoring van 300cm –mv. De riolering heeft een verstoring van 2,5m –mv.

Ten slotte zal er ook een speeltuin voorzien worden binnen het plangebied met een wadi.

Bodemingreep	Diepteverstoring	Oppervlakte
Nieuwbouw	100cm –mv	1730m ²
Bestrating	50cm –mv	3350m ²
Putten en riolering	300cm –mv	Plaatselijk
Wadi	150cm –mv	135m ²
Speeltuin	120cm –mv	Plaatselijk

3 Resultaten

In dit hoofdstuk zullen de resultaten van het vooronderzoek worden besproken. Dit omvat zowel de resultaten van het reeds eerder uitgevoerde bureauonderzoek als de eerder uitgevoerde vooronderzoeken in het uitgestelde. Ook het huidige proefsleuvenonderzoek komt nog kort aan bod.

3.1 Resultaten van het bureauonderzoek

Het plangebied maakt onderdeel uit van het project 'Klein Drolick' aan de Maastrichtersteenweg in Hasselt. In verband met dit project werd reeds een archeologienota opgesteld en bekrachtigd (ID 10024). Deze archeologienota bestaat uit een bureauonderzoek.

Volgens de Tertiairgeologische kaart kan de Formatie van Eigenbilzen binnen het plangebied verwacht worden. Deze formatie bestaat over het algemeen uit verschillende componenten, gaande van zand tot silt met kleiige lagen. De verschillende pakketten zijn echter niet overal (in dezelfde mate) aanwezig. Volgens de quartair geologische kaart wordt er een zandleem ondergrond verwacht die afgezet zijn tijdens het Laat-Pleistoceen of mogelijk het Vroeg-Holocene. Deze werden eolisch afgezet en vormen de overgang tussen de dekzandgronden naar het noorden en de loess-gebieden in het zuiden. Volgens de Bodemkaart wordt de bodem centraal in het plangebied gekenmerkt als een Pcc-bodem. Dit houdt in dat er een matig droge lichte zandleembodem met sterk gevlekte, gebrokkelde textuur B horizont verwacht wordt. Deze grond wordt over het algemeen gezien als een bodem met een laag rendement aangezien er een hoge behoefte is voor meststoffenbehandeling en specifieke onderhoudszorgen. Ook in het centrale gedeelte bevindt zich een Ldcz bodem, deze bodem kenmerkt zich door een matig natte zandleembodem met sterk gevlekte, verbrokkelde textuur B horizont. De noordwestelijke en zuidoostelijke zones van het plangebied staan aangeduid als OB zones, dit houdt in dat de zones bebouwd zijn en er geen concrete uitspraken gedaan kunnen worden in verband met het bodemtype. Maar gezien de aanwezigheid van zandleembodems binnen en rond het plangebied zal deze waarschijnlijk hiermee in lijn liggen.

Uit archeologisch en historisch onderzoek blijkt dat er in het verleden weinig archeologische resten werden aangetroffen in de directe omgeving van het plangebied. In de wijde omgeving werden wel vondstmeldingen uit de steentijd vastgesteld. Dit maakt dat er een kans is op sporen en vondsten vanaf de steentijd. Historisch kaartmateriaal toont dat er geen bebouwing aanwezig was tot het midden van de 20ste eeuw. Wat maakt dat kansen op resten vanaf de 18de eeuw redelijk klein zijn.

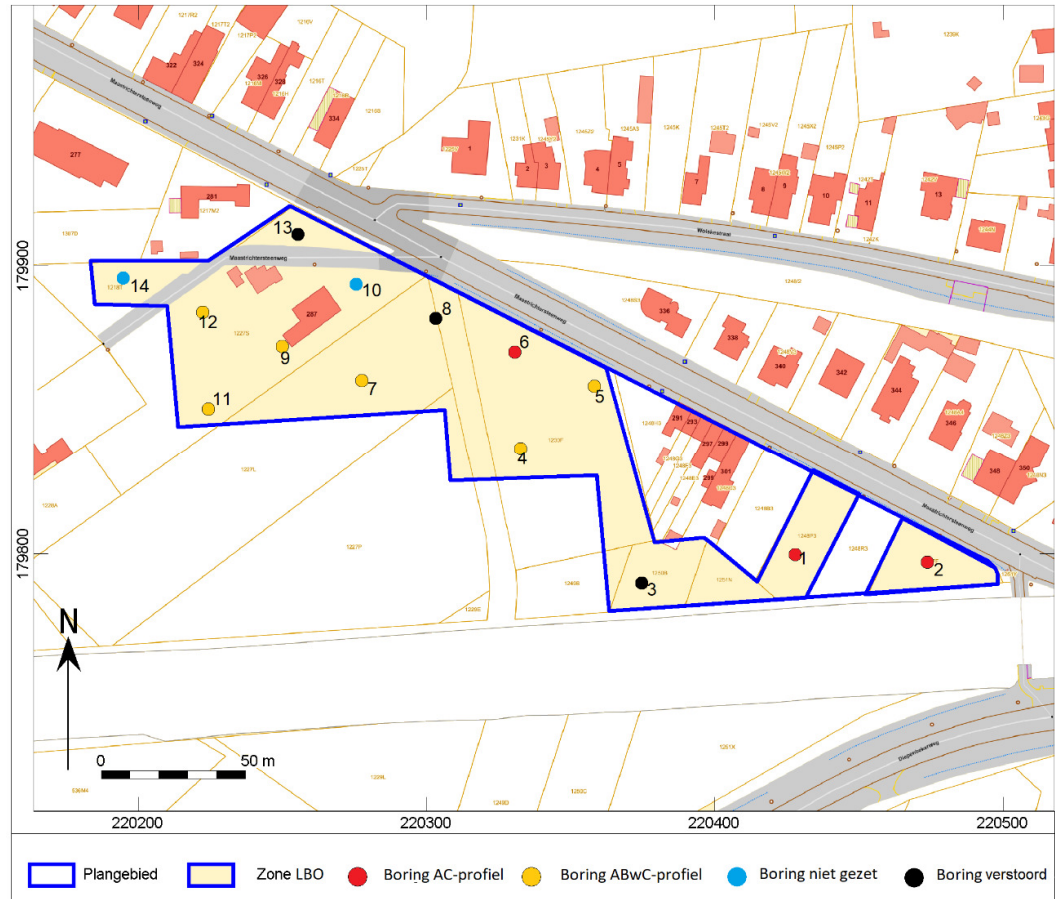
Op basis van de resultaten van de bureaustudie werd de archeologische verwachting middelhoog ingeschat. In de wijde omgeving van het plangebied zijn reeds archeologische resten aangetroffen daterend van de Steentijd. Er werd vervolgonderzoek nodig geacht.

3.2 Resultaten van het landschappelijk booronderzoek

In maart 2018 werd reeds een landschappelijk bodemonderzoek uitgevoerd binnen het plangebied. In totaal werden er 12 boringen werden gezet in een verspringend triangulair grid van ongeveer 30x30m.

Uit de landschappelijke boringen is gebleken dat de bodem binnen het plangebied uit een zandleemgrond bestaat. Er is sprake van een matig natte lemige zandbodems met zwak ontwikkelde B-horizont. In enkele boringen (3, 8 en 13) werden diepe verstoringen aangetroffen. Binnen het plangebied kan op basis van de boorresultaten één potentieel archeologisch niveau aangeduid worden. Het bevindt zich onder de A-horizont, in de top van de Bw- dan wel de C-horizont.

Uit het landschappelijk booronderzoek bleek ook dat over het gehele plangebied een mogelijke aanwezigheid is voor een steentijd artefactenniveau. Met uitzondering van de oude landweg en het ballastbed van de spoorlijn. Er werd bijgevolg een verkennend archeologisch booronderzoek geadviseerd. Nadat het onderzoek naar eventuele Steentijdsites volledig is afgerond, dient dus ook nog een proefsleuvenonderzoek uitgevoerd te worden binnen het hele plangebied.

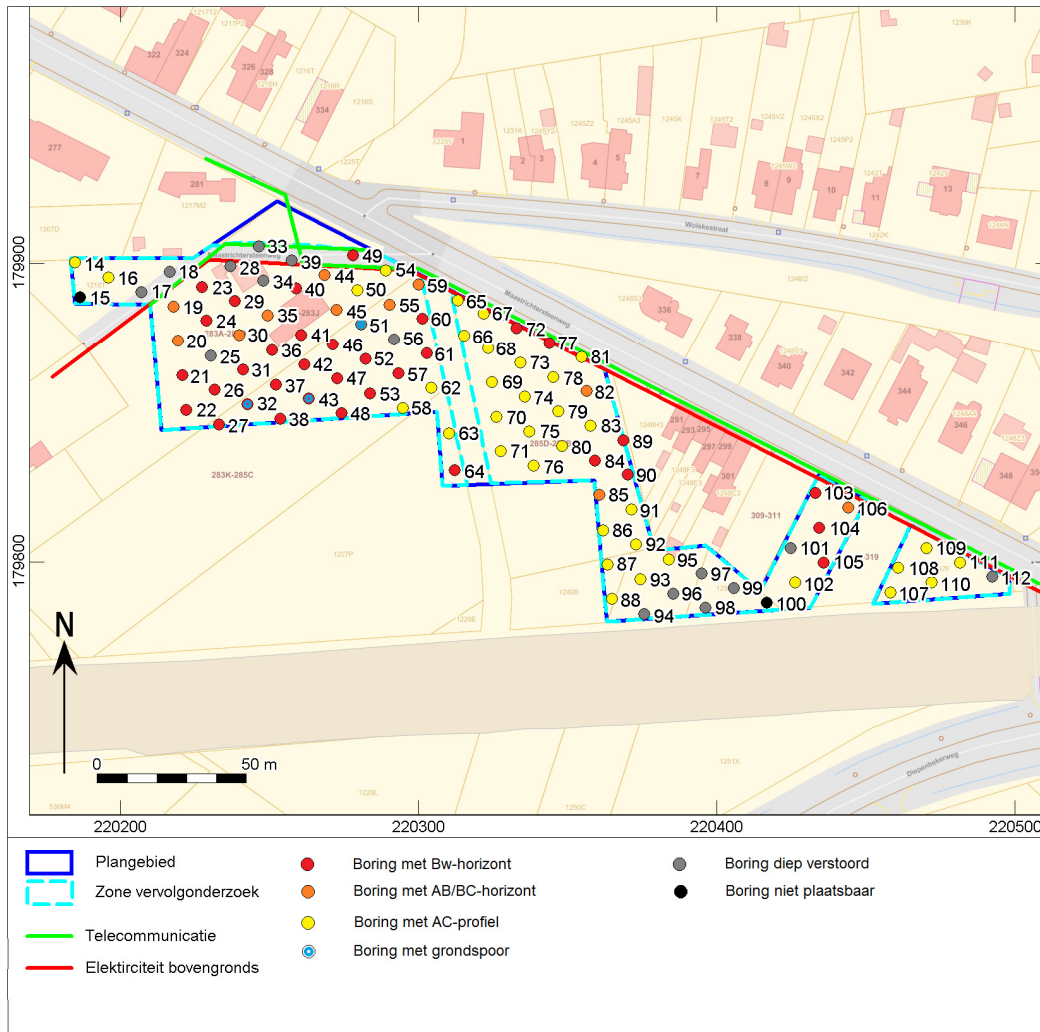
Afb. 3. Weergave van de landschappelijke boringen zoals uitgevoerd

3.3 Resultaten van het verkennend booronderzoek

Het verkennend booronderzoek liet eenzelfde beeld zien wat betreft de bodemopbouw als het landschappelijke booronderzoek. De teruggevonden B-horizonten zijn zwak ontwikkeld. Voor enkele zones kan deze te wijten zijn aan terreinegalisaties en plaatselijke vergravingen.

Op basis van de resultaten kan gesteld worden dat er zich geen intacte steentijdvindplaatsen binnen het plangebied bevinden. Mogelijk zijn er binnen het plangebied wel steentijdvindplaatsen maar deze zijn volledig opgenomen in de bouwvoor en hebben bijgevolg weinig tot geen kennispotentieel.

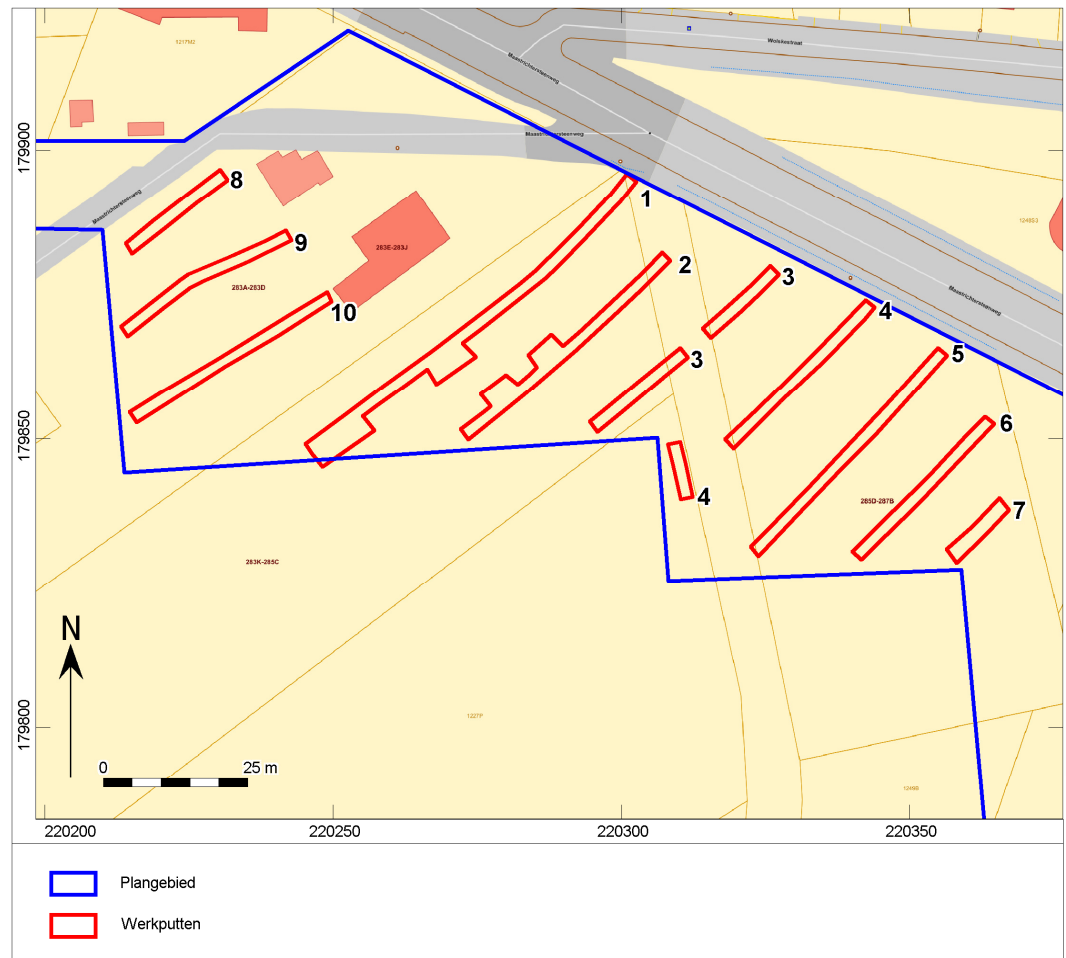
De zone voor het onderzoek naar steentijdartefactensites is zodoende verkleind in vergelijking met de resultaten van het landschappelijke bodemonderzoek. Daarbij zijn de grenzen vastgesteld voor het gebied waar proefsleuven getrokken mogen worden beter gedefinieerd. Om het onderzoek overzichtelijk te houden zijn er zones aangeduid, waarbij zones 1, 3 en 4 vrij zijn gegeven voor proefsleuven. Zone 2 behelst de zone waar nog nader onderzoek dient plaats te vinden naar steentijdartefactensites.

Afb. 4. Overzichtsplan van het onderzoeksgebied met alle uitgevoerde boringen en hun interpretatie. Weergegeven op de Basiskaart Vlaanderen (GRB – grijs, bron: Agentschap Informatie Vlaanderen). De kaders A t/m F duiden deelgebieden aan ten behoeve van de beschrijving van de boorresultaten, welke in paragraaf 3.2.1 nader toegelicht worden.

3.4 Resultaten van het proefsleuvenonderzoek (fase 1)

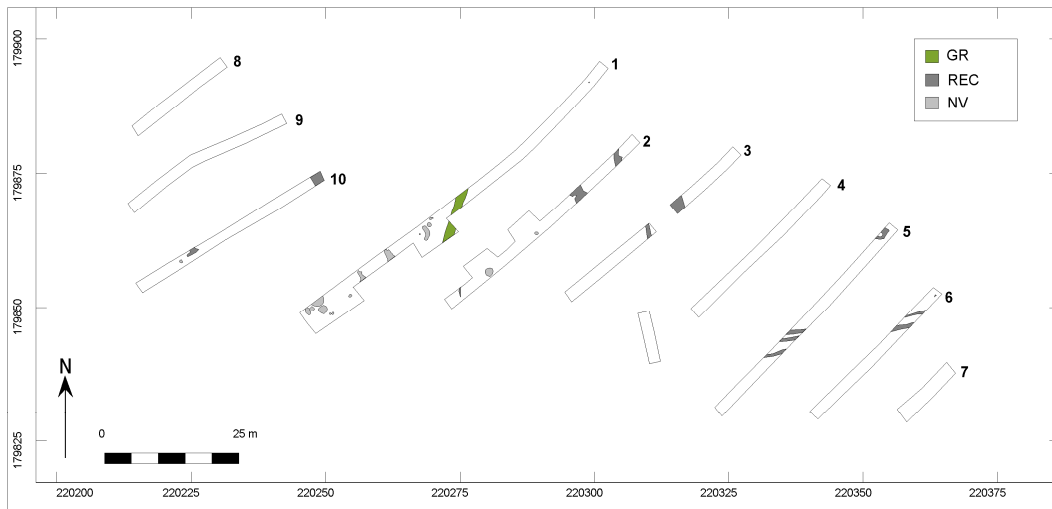
Er werden 10 sleuven uitgegraven tijdens het proefsleuvenonderzoek (afb. 5).

Afb. 5. Overzichtsplan van de aangelegde proefsleuven.

De resultaten van het booronderzoek komen vaak niet overeen met de profielen van het proefsleuvenonderzoek. De zwakke B-horizont was niet zichtbaar in de gedocumenteerde profielkolommen. Er werden enkel A-C profielen waargenomen. In deze C-horizont zouden eventuele archeologische sporen zich aftekenen. In werkputten 1 en 2 werden enkele grondverkleuringen in eerste instantie aangeduid als archeologische sporen. Na het onderzoeken van enkele van deze sporen werd vastgesteld dat het ging om natuurlijke verstoringen. In werkput 1 werd één spoor aangetroffen dat mogelijk archeologisch relevant is. Het gaat om een greppelsegment waarvan de datering en functie niet bepaald konden worden. In andere werkputten werden enkel recente en natuurlijke sporen aangetroffen.

Aangezien er naast het enkele greppelsegment geen andere sporen aangetroffen werden in de vorm van onder andere paalsporen en of (afval)kuilen, is de kans op kennisvermeerdering voor het gebied nihil. Met deze gegevens in het achterhoofd adviseert het Vlaams Erfgoed Centrum bvba geen opvolgend onderzoek voor deze zones die nu onderzocht zijn. De overige zones dienen nog door middel van een proefsleuvenonderzoek te worden onderzocht.

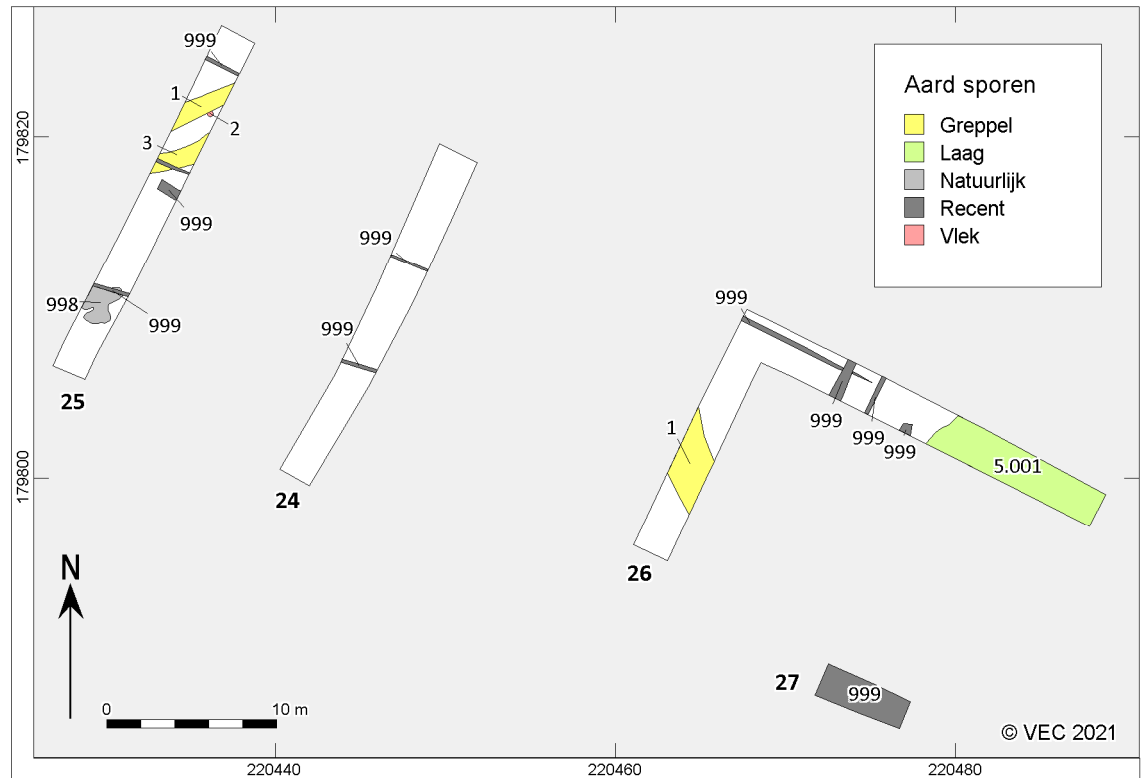
Afb. 6. Aardsporenkaart van de site.

3.5 Resultaten van het proefsleuvenonderzoek (fase 2 en 3)

In de tweede en derde fase zijn in totaal nog eens acht proefsleuven gegraven. Tijdens het onderzoek zijn de archeologisch relevante afzettingen onderzocht op sporen en vondsten. Dit onderzoek leverde in fase 2 en 3 slechts enkele greppels op (afb. 7 en 8). Voor het oostelijk deel van het plangebied zijn deze sporen te relateren aan de percelering, zoals zichtbaar op de Atlas der Buurtwegen. Een datering in de Nieuwe tijd is daarmee waarschijnlijk. Het smalle greppeltje in het westelijk deel is niet zichtbaar op historisch kaartmateriaal. In beide zones is de bewaring van de sporen slecht. Er resteren slechts enkele centimeters van de greppels in de coupes.

Afb. 7. Allesporenkaart van de proefsleuven in het westelijk deel van het plangebied.

Afb. 8. Allesporenkaart van de proefsleuven in het oostelijk deel van het plangebied.

4 Bepaling van de maatregelen

Uit de landschappelijke boringen is gebleken dat de bodem binnen het plangebied uit een zandleemgrond bestaat, waarin een zwakke textuur B horizont is gevormd. Op basis van deze gegevens kon de verwachting aan in situ resten uit de Steentijd voor het plangebied niet uitgesloten worden. In het plangebied werd de uitvoer van een verkennend booronderzoek geadviseerd.

Op basis het verkennend booronderzoek is gebleken dat de mogelijk aanwezige steentijd artefactensites volledig verstoord zijn en zijn opgenomen in de bouwvoor. Het plangebied werd dan ook vrijgegeven voor proefsleuven.

Binnen de onderzochte zones werden nauwelijks archeologisch relevante sporen aangetroffen. Er zijn enkel een viertal slecht bewaarde greppels uit de Nieuwe tijd aanwezig, behorend tot een perceelsafbakening. Zodoende is de kans op kennisvermeerdering voor het gebied zeer beperkt. Met deze gegevens in het achterhoofd adviseert het Vlaams Erfgoed Centrum bvba geen opvolgend onderzoek in de onderzochte delen van het onderzoeksgebied.

Ondanks het advies tot vrijgeven van deze zones, blijven de bepalingen voor het melden van toevalsvondsten van kracht, conform artikel 5.4.1 van het Onroerenderfgoeddecreet. De civieltechnisch uitvoerder is verplicht eventuele toevalsvondsten binnen drie dagen na ontdekking te melden bij Onroerend Erfgoed.

Literatuur

Van Bosch, E., A. van de Water, R. Paulussen, R. Machiels & J. Lemahieu, 2019: *Klein Dorlick, Maastrichtsesteenweg, Hasselt. Een nota*, Geel (VEC Nota 573).

Van Mierlo T., 2016: *Klein Dorlick, Hasselt. Een archeologienota*.